

La repercussió de la reforma dels estudis superiors a Europa

L'embolic de Bolonya

Fa temps que s'accedeix a la cultura només parcialment a través dels canals universitaris

RAMON
Folch

Encara que vostè no tingui res a veure amb la universitat, li convé saber què és l'Espai Europeu d'Educació Superior (EES). En depèn la qualitat dels professionals a què recorrerà en el futur. I si vostè vol cursar una carrera universitària o té fills que hi aspiren, aleshores l'EES el concerneix doblement. Hom sol referir-s'hi com el Procés de Bolonya perquè va ser en aquesta ciutat italiana que, l'any 1999, 29 ministres d'Educació europeus van signar-ne la declaració d'objectius.

L'EES pretén, bàsicament, elevar el nivell dels estudis, incrementar-ne la dimensió professional, acostant la universitat al sistema productiu, i fer que les titulacions valguin arreu d'Europa, com l'euro. També comporta ajustar els plans d'estudi sobre la base d'un grau de tres (o quatre) anys i d'un màster de dos anys (o d'un). Algunes persones sostenen que això durà a l'encariment dels estudis i que la universitat pública s'afeblirà. No veig per què. D'altres temen que la universitat deixarà de ser la gran àgora cultural de tothom. Ja fa temps que no ho és.

D'ENÇÀ de la popularització dels llibres i de la generalització dels mitjans de comunicació, no és a través de la universitat que s'accedeix a la cultura. Actualment, a través de la universitat s'accedeix al coneixement professional. La universitat, més que res, capacita per començar a exercir. No exactament en àmbits del saber poc professionalitzats (matemàtiques o filosofia, per exemple), però sí en els fortament professionalitzats, que són la majoria (medicina, dret, enginye-

ries, etcètera).

Els estudis universitaris transmeten destreses i coneixements professionals, no pròpiament cultura. Es pot ser culte i educat sense ser arquitecte, però no es pot ser un bon arquitecte sense ser culte i educat. L'educació i la cultura s'obtenen al si de la família, mitjançant l'ensenyament primari i secundari i bevent de l'entorn: relacions humanes, lectura, internet, teatre i cinema, museus i exposicions, premsa escrita i audiovisual, viatges... És obvi. Penso que la lògica i l'epistemologia, o les destreses d'anàlisi, síntesi i transversalitat, haurien de formar part de tots els plans, però fins i tot si fos així continuaria sent cert que, a la seva facultat, un metge aprèn medicina, no la literatura, les arts plàstiques o l'astronomia que necessita per no viure en la ignorància.

Els detractors de l'EES temen que les taxes de la universitat pública pujaran. Públic vol dir garantit per l'Administració pública, no equival a gratuït. Alguns ho confonen. La universitat pública catalana està garantida per la Generalitat i és quasi gratuïta, de manera que ofereix un doble avantatge. Però valdria més que fos més pública i menys gratuïta. Més pública significa que les autoritats acadèmiques fossin escollides per la societat, en lloc de sortir d'unes eleccions privades entre personal universitari. Més pública significa que els recursos

SILVA ALCOBIA

Una universitat més pública significa que els recursos públics no es destinaran a finançar els estudis dels més acomodats

públics no servissin per finançar els estudis del sector més benestant de la població, que és el que passa amb l'actual sistema de subvenció indiscriminada.

QUALSEVOL persona que es matricula d'una carrera tècnica paga uns 850 euros per anualitat estàndard (uns 60 crèdits). Aquesta quantitat és menys del que costen moltes escoles secundàries. Per esdevenir enginyer o arquitecte n'hi ha prou de destinar els mateixos recursos que per sortir dos dissabtes al mes amb els amics, uns 70-80 euros mensuals. En realitat, aquests 60 crèdits costen uns 5.500 euros (amb la investigació universitària inclosa). L'estudiant, ric o pobre, només paga entre el 15% i el 17% del que rep. Entre tots, doncs, subvencionem el 85% de la matrícula dels estudiants benestants per tal

que adquireixin un avantatge competitiu en el mercat laboral. Sí, subvencionem sobretot els estudiants benestants, perquè la majoria dels humils deixen de matricular-se, no pel modest import de les taxes, sinó a causa del sou que no cobraran si estudien a dedicació plena (que és com hauria d'estudiar tothom -vaig haver de treballar durant tota la meua carrera i sé de què parlo). Més pública i menys gratuïta, doncs.

TOT estudiant de la universitat pública hauria de pagar el que compra: uns 5.500 euros a l'any. Però, depenent de la seva capacitat (les notes canten), de la seva economia (fàcil de demostrar avui dia) i de les seves dificultats d'accés al campus (distància de la seva llar), hauria de rebre compensacions fins a la completa gratuïtat si calgués o, fins i tot, fins a percebre una beca salarí (alguns parlen de crèdit). Això és públic i equitatiu. Tot estudiant hauria de poder ingressar en un centre governar per autoritats identificades i controlades per la societat, no pels seus col·legues. Això és públic i democràtic. Públic, democràtic i equitatiu, doncs, en lloc de públic, endogàmic i igualitari. Hi ha una enorme diferència.

Cada cop som més els que compartim aquesta concepció dels objectius, de la governança i del finançament de la universitat pública. Cada cop som més els que de Bolonya ens interessa la música social més que la lletra administrativa. Crec que el problema és la resistència del nostre sistema universitari a entrar plenament en el segle XXI, no pas Bolonya. M'agradaria que aquesta visió s'obris camí. I que els estudiants s'hi sumessin. De fet, el futur europeu els afecta més que a ningú. ■

Socioecòleg, director general d'ERF, president del Consell Social de la UPC.